

Az ember, aki szeretni tudott

Elbűvölve és igézetten jártam mindig művei virágzó rengetegében. És járok most is, ha futtató időm, ha lánggal-lökdöső életem engedi, ha nő néha kicsi csönd-sziget tűzzel-fortyogó, keményen örvénylő napjaimban, a csönd új-születésű váratlan kis szigete, nem a teremtés-csőnd lángolása, de a forró örvényekből kibújó kék tűnődés-szirt, puha köddel pihés, párás pillanatokkal bolyhos merengés-sziget, s leúlván születéssel-lángoló kis szigetemre, könyvét kezembe veszem, az időbe visszanezék, s föllapozván könyvét óriás-szívébe visszanezék, a piros múltba, a piros túlvilágba, s járok szíve óriás virágzó rengetegében. E csoda-ősbozontban, e csoda-rengetegben, e csoda-mindenhatóságban, e csoda-őserdőben, e csoda-szösszövényben, e csoda-várakozásmindenben, e csoda-titoktalanságban. Mert ez az édes, édes rengeteg erdő, mert ez a bűvös, bűvös virágzó ősbozont, mert ez az igékkel és igézetekkel tömötten lüktető egyetlen virágzás, ez az Egyetlen Óriás Emberszív, Égő Piros Mindenség, Bűvös Mindíg Igent-mondás szikrázó fehér köd-fákkal, vérzuhatagként párolgó piros csipkefákkal, páfrányos kék titok-fákkal, aranycsipkeláng álom-fákkal, óriás kristálykapor töprengés-fákkal, hatalmas korompáfrány halál-fákkal, feketén lángoló

gyásztorony-fákkal, rózsaszín gyönyörűség-fákkal, lila büröktorony átok-fákkal dereng lazán és végzetesen, s a lángpiros óriás szerelem-bóbiták, sercegő parázs-kék halál-pecsétfák, hatalmas növényfátyol fehér sóhajcsokrok, jégvirág-rajzolat bánat-szárnyak, az erjedett, szagos földig lecsüngők, a fehér horgolás-hömpölygükkel a pokolig lehullók, az ott is elégzetlenek, az óriás kék merengés-tölgyek, piros megadás-cédrusok, fekete irgalom-fenyők között kövér köd-medvék totyognak, fehér halál-sasok merednek, járnak mohásan lépegetve kék ámulat-szarvasbikák, ugrálnak zöldbarna izzadó kristálykúpok: a békává varázsolt szelíd szerelmesek, pihegnek az álom-levelekre tapadva a nedvedző zöld gyémántcsöppek, a levelibéka-varázslat kis szeretők, másznak kövér zöld lüktetéssel, ragyás kék álom-ragyogással a varanggyá-átkozott asszonyok, bűbajosok, boszorkányok, halálba-látók, időbe-vartyogók, az elszeretők, visszaszeretők, odaadók, dagadt férfi-ágyéki-leomlók, bikaisten gerjedt ölébe hullók, a pünkösdirózsa-csecsűek, a férfiak szívében zellerlevél-szagú fakanalat forgatók, a petrezselyemlevél-ágyékszagúak, az égő petróleumlámpa szeméremdombúak, a húsvéti fonott-kalács térdűek, a lángoló zöld borospalack-tekintetűek, az Énekek Éneke egyiptomi fekete kancája farúak, a fehér búboskemence-tomporúak, a dagadt szerelemrózsájú bíbor asszonyfüstök, fekete kövér kanca-lángok, a tükrös piros mézeskalács-szív fenékűek, a rózsaszín mézeskalácsbaba-hátúak, a buján lángoló szőr-átkok, szöke hajzuhatag-pihegések, szerelem árnyékú, szűzvesztés-sóhajú, kanláva-olvadásos gyúrt vászonzalóingek törhetetlen virágai. Ó, hatalmas Élet-erdő, hatalmas Halál-erdő, benned merengve járkáló, tűnődve lüktető, szelíden ácsorgó, vacogva éneklő, bíborban bújdozó, fehérrel hervadó, sötéttel könnyező, tűzzel ásító, fénnel kuporgó, mohával dadogó élet és halál, Ítélet, Bánat, Bor, Bizonyosság. Szerelem, Szánalom, Csábítás, Csalás, Bűn, Becsapottság, Bujaság, Rettenet, Remény, Kifosztottság, Megadás, Éden, Magzás, Kóborlás, Kósza Kábulat, Kevély Irgalom, Kövér Keménység, Kék Kakaskiáltozás, Kód, Temető, Ágy, Kocsmá, Halottak Háza, Szülések, Havazások, Versenyek, Vígaszok, Virrasztások, Vereségek, Veszélyek, Csókok, Cserék, Esők, Csodák, Csontvázak, Csacsicsődörök, Fátylak, Jajgatások, Rimák, Rimánkodások, Lakomák, Lakodalmak, Árvák, Kurafiak, Véres Lepedők, Nyoszolyák, Ravatalok, Nászagyak, Nászi Koporsók, Léha Apák és Kód-Szeretők, Halálos Csöngettyű-lángok, Rakott Asztalok, Borok, Húslevesek, Főtt Kakasok, Piros Malac-csikók, Káposztáshordók, Bolond Betyárok, Templomok Havazás-csöndje, Roráték Kód-harangja, Kripták Émelyes Szelídsége, Kápolnák Szagos Kristálybelseje, Mustok Forrása, Mindenszentek Égő Gyertyafája, Őszi Kábulások, Nyári Nyerítések, Pünkösdi Vérbuggyanások, Hajnali Káromkodások, Dunyhák, Szemfödők, Hullakamrák Himnusza, Halottas-lovak Hite, Gyászlovak Farolása, Húsvétek Szűzei, Barkák, Krisztus Keresztjének Illata, Krisztus Lábának Örök Hervadása, Cilinderek, Máslik, Pruszlikok, Harisnyatartók, Selyembugyogók, Csipkekesztyűk, Fehér Fátylak, Nagybögők, Postakocsik, Vörös Álom-szekerek, Kék Koporsók, Álomban-futó Könnyű Fehér Menyasszonyravatalok, Ravatalhúzó Képettyes-Aranyszeplős Költőkké-varázsolt Csikócsődörök, Szomorú Szélhámosok, Szorongó Szörnyetegek, Szőrös Szánalmak, Meszelt Kenyérkemence Emlők, Rózsapetty Lábacsák, Csipke-esernyők, Csigatészták, Tejhab a Piros Emlő-csillagon, Fröccsök, Hosszú Férfigatyák, Sonkák, Árnyékpetty-hálóremegések, Kövér Zsíros Bajszok, Lila Szőrcsillag Légyotrohcsúcs-szakállak, Asszonyhasakon Széterjedt Göndör Titokfüstök, Férfiölek Burjánzó Füstcsillagai, Hit, Hiúság, Hódolat, Hazudozás, Halottak Lángolása, Embriók Ragyogása, Szűzek Riadalma, Ringyók Rimánkodása, Remények Rettenete, Piros Réműlet-Hajók, Kék Döbbenet-Madarak,

Arany Halál-Baglyok, Csontvázak, Csont-Idők, Sasok Fehér Kiáltozása, Karácsonyok Árulása, Ficsúrok Sétabotja, Keménykalapok, Keménygallérok, Malaclopók, Garabonciás-Köpenyek, Mese-Süvegek, Kincsek, Tébolyok, Kurvák, Vándorok, Kód, Hit, Merengés, Mámor, Méz, Medve, Magány, Napraforgó és Nyírfák Piros Hallgatása, Nyírfák Fehér Sámánkodása, Puszták Tódulása, Egymásba-tolt Idők, Jelenidők és Múltidők Egymásban Együtt, Egymás-Magzatai, Egymás-Anyjai Már, Álom-Csengettyűk, Öreg Hintók és Öreg Lovak. Látomások. Poklok, Ördögrozsafiúk, Halál-Riadalmak, Föld Kérge Alatt Kocogó Eleven Halottak, Halhatatlan Vágyakozók, a Földben-ügető Szőke Lovak Nyikorgó Hintó-Kakasai, a Földben Fehér Lovat Lovagló Szent Romlott Kövér Kanok, Kevély Kövérek, Csúzos Húsgatyák, Szeplős Álomcsödörkutyák, Bőfőgő Boldog Boldogtalanok, Szellentő Szamár Szerelmek. Ő, hatalmas Halál-erdő, hatalmas Élet-erdő: Krúdy Gyula Szelíd Hatalmas Szíve! Krúdy Gyula Szelíd Hatalmas Éneke, Krúdy Gyula Borongó Boldog Tiszta Végtelen Éposza! Te Szív, Te Szelíd, Te Bíbor Látomás-Őszsák, Te Élet-Mindenség és Halál-Mindenség Mindenét Magadba-gyűjtő Óriás Piros Éposz-Zsák, az Emberi Öröklét Léttel-fortyogó Végtelen Edénye, Habzó Halhatatlan Ústje! Mert Te voltál magad: a Halál és Szerelem, a Mámor és Megváltás, a Bűn és Büntetés, Bűnhődés, Jóság, Kegyelem, Adósság, az Ősz és a Temető, a Kód és a Kódok Halála, a Megaláztatás és a Burjánzás, a Költészet Szülőnyílása, az Éposz Szent Anyateste és a Halottak Halandósága, a Rejtelem és a Félelem, az Álom és a Biztos Bizonyosság! Ő, Krúdy Gyula, Te Óriás Kék Merengés-Őszöveltség, a Magány és Mámor Ember-Bibliája, Szelíd Okos Ember-Evangélium, Te Mindent-megértő, Mindent-látó, Minden-időt Tudó Hatalmas Ének! Elbűvölve és igézetten állok szíved virágzó végtelenében. Igézetten és megbűvölve állok műve virágzó renetegében. Pedig műve, nagy műve homálytalan és titok-nélküli és nem titokkal-ismeretlen, mint ravatalon a halottak. Műve, ez az óriás burjánzó élet-halál-szővevény tiszta kristályként áttetszik minden rejtelmében, szövedék-csöndjében és virágzás-pillanatában, minden ürege, szövevény-zsákja, gyűrődés-hömpölyege, levél-lobogása, bozontos ér-futása átragyog tiszta könnyű lánggal, mint gyermekkorom kék mese-alkonyában az égő petróleumlámpa hosszúkás üveghólyag-teste és műve minden szikrázó üveghólyag-pillanatában a szeretet ragyog, az égő aranycsipke-magzat. Mert Krúdy Gyula az Ember volt, aki szeretni tudott. Ember, aki szeretni tudott. S ez a ritka, szent nagy tudása minden megismerése és minden látomása bonyolultan-szótt szövetét, kegyelem-bozontját átitta lángja hitével, hatalma ragyogásával, hite mámorával. Ez a ritka tudás átította boldog tiszta erejével Megismerése Merengő Magányát, s adott Teremtő Hitének olyan ért, hogy az emberlét minden állapotát szeresse. Szeresse, megértse, s szóljon érte világító piros és kék szavakkal, s beteljesüljön minden Emberért-Szánalma élet-látomással. Az emberszeretet és életszeretet óriás Király-Költője volt ő, s ezért tudott annyit a bűnről, szerelemről, megadásról és halálról. Azért tudta a halált oly egyetemes-egyszerűen. Mert Krúdy Gyula szeretett mindent, ami élet és szeretett mindent, ami halál. Minden ködcseppet, emberátkot, csillag-ökrendezést, szerelem-sikolyt, őszi jajongást, a hózuhogás boldog ravatalcsöndjét. Az esendő és árva embert, a tavaszi szelek piros futását, s az erős anyaemlőn fehér tejhabkoszorút döfködő csecsemőfejet, a temetők őszi hervadását, s a szeretők titkos könnyelmű nászát, s tudott ezért a múlt-időbe úgy lépni vissza, ahogy mi nagyanyánk szobája ajtaját kinyitva gyermekkorunk boldogtalan nehéz homályába belépünk. S ezért, hogy művében és létében úgy jár be Teret és Időt, Időket, Múltakat, Jövőket, ahogy mi lakásunk szobáit bejárjuk, ahogy mi járunk

az őszi temetőben, ahogy mi bejárunk foszladék-émlékezettel anyatest-belső, emlékeinkben sorsunk múlt-idejét bejárjuk, s tudásunk képzeletével az évmilliókat, lángoló csillagtereket, kopár csillagpont-örvényeket. És a földbe-lát, s a földben a holtakat is látja, a zölden égő halottakat, s a földbe elevenen lemegy, s úgy jár a föld sötét húsában, ahogy mi járunk a nehéz sűrű ködben lihegve. S lépkedő lénye körül csobog, göngyölög, örvénylik, gomolyog a föld, ahogy testünk körül a köd forog. S látja az álmokat, az álom aranytarka csikóit, bíbor szörnyetegeit, hörgő virágait és meszelt poklait, s megfejti rejtelmüket, s látja az Időt, ahogy kéken növekszik bennünk és körülöttünk, látja levedlett lényeink, elhagyott múltjaink ágaskodó pikkelyhártya-alakját, gyúrt, taréjos, óriás hártya-sárkánykirályait, kétlábon álló űs-sárkány-hártyaszobrait, kristály-szauruszkakasait, vicsorgó óriás-csontvázait, kőbe-sajtolódott szenvedés-foszlányait a múlt-idő üvegdobozában, mint múzeumi üvegszekrényekben. És látja a Csöndet növekedni az Ember szívében, a finom fehér köd-harangot. És minden látása ott ég szeretetében. Az Embernek, aki meghalt egy kopár vaságyon. Petróleumlámpa-fénynél. Mert a villany-számlát kifizetni pénze nem volt. S az áramot a Szolgáltatók kikapcsolták. Az Embernek, a nagytestű, görnyedt Embernek, aki ott megy most nagy nehéz lépésekkel, könnyű nagy léptekkel égő szeretetünkben, vállain könnyű őszi kabát. Merengő arcára, fakó hajára tiszta nagy csillagok esnek, az anyag mindenség-könnyei, s nagy testén szíve átviláglik. S testén óriás piros virágkehelyként átsütő szívében: ott virágzik a Szegény Magányos Boldogtalan Hazug Szenvedő Boldog Árva Tiszta Emberiség.